

01:2009 ARBEJDSPAPIR

Jan Høgelund
Brian Larsen

HANDICAP OG BESKÆFTIGELSE I 2008

REGIONALE FORSKELLE

FORSKNINGSAFDELINGEN FOR BESKÆFTIGELSE OG INTEGRATION

HANDICAP OG BESKÆFTIGELSE I 2008

REGIONALE FORSKELLE

BRIAN LARSEN
JAN HØGELUND

KØBENHAVN 2009
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

INDHOLD

	FORORD	3
1	BEGREBER OG METODE	4
	Indledning	4
	Hvad er et handicap?	5
	Data	5
	Læsevejledning: statistisk test og p-værdi	6
2	HANDICAP OG BESKÆFTIGELSE I DE FIRE REGIONER	8
	Personer med handicap	9
	Beskæftigelsen	10
3	FORBEHOLD OVER FOR PERSONER MED HANDICAP	13
4	VIDEN OM STØTTEORDNINGER	19
5	BILAGSTABELLER	21
	LITTERATUR	23

FORORD

Dette arbejdsrapport handler om personer med handicap og deres tilknytning til arbejdsmarkedet i 1. kvartal 2008. Arbejdsrapporten belyser bl.a., om der er forskel mellem de fire beskæftigelsesregioner mht. beskæftigelsessituationen for personer med handicap, beskæftigedes holdninger til at arbejde sammen med handicappede, og handicappedes viden om beskæftigelsesrettede støtteordninger.

Arbejdsrapporten opbygning og fremstilling ligger i forlængelse af rapporten ”Handicap og beskæftigelse. Regionale forskelle” (Larsen m.fl., 2007). Arbejdsrapportens resultater kan imidlertid ikke direkte sammenlignes med resultaterne i Larsen m.fl. (2007), bl.a. fordi personer med handicap ikke er afgrænset på samme måde i de to publikationer.

Arbejdsrapporten er en del af en større undersøgelse, som bl.a. også belyser udviklingen i beskæftigelsen for personer med handicap mellem 2002 og 2008 (Larsen og Høgelund, 2009).

Arbejdsmarkedsstyrelsen har finansieret undersøgelsen, og den er gennemført af SFI i afdelingen for beskæftigelse og integration. Arbejdsrapporten er udarbejdet af forskningsassistent Brian Larsen og seniorforsker Jan Høgelund, som også har været projektleder.

BEGREBER OG METODE

INDLEDNING

Siden juni 2006 har landet været inddelt i fire beskæftigelsesregioner¹. Beskæftigelsesregionernes opgave er at overvåge resultaterne af den statslige og kommunale beskæftigelsesindsats, herunder beskæftigelsesindsatsen over for personer med handicap. Der er hermed skabt interesse for at sammenligne beskæftigelsessituationen for personer med handicap på tværs af beskæftigelsesregionerne.

I dette papir undersøger vi beskæftigelsessituationen for personer med handicap, beskæftigedes holdninger til at arbejde sammen med handicappede, og handicappedes viden om beskæftigelsesrettede støtteordninger i de fire beskæftigelsesregioner i 1. kvartal 2008. Papiret bidrager således til at belyse hvilke beskæftigelsesregioner, der står overfor de største udfordringer i forhold til at hjælpe personer med handicap i arbejde, og hvilke beskæftigelsesbarrierer den enkelte beskæftigelsesregion står over for.

1. Der er tale om beskæftigelsesregionerne Nordjylland, Midtjylland, Syddanmark og beskæftigelsesregion Hovedstaden og Sjælland, der i dette papir blot kaldes Region Sjælland.

HVAD ER ET HANDICAP?

WHO skelner mellem nedsat funktionsevne og handicap. Hvis en nedsat funktionsevne betyder, at der er ting, man ikke kan gøre, som personer i det omgivende samfund kan, så har man et handicap. Nærmere bestemt defineres et handicap ved samspillet mellem funktionsevnen og funktionsevns direkte eller indirekte betydning for at kunne foretage forskellige aktiviteter. En funktionsnedsættelse opfattes imidlertid kun som et handicap i forhold til en aktivitet, hvis funktionsnedsættelsen påvirker muligheden for at foretage netop denne aktivitet. Hermed bliver ”handicap” et relationelt begreb, og i forhold til arbejdsmarkedet kan en funktionsnedsættelse således være et handicap i et erhverv, men ikke nødvendigvis i et andet. WHO’s begreb er derfor ikke anvendeligt i statistiske analyser af arbejdsmarkedsforhold. Man kan dog alternativt definere personer med handicap, som alle personer med en funktionsnedsættelse.

I denne undersøgelse benytter vi et mere simpelt handicapbegreb, som også blev anvendt i Larsen og Høgelund (2009). Vi definerer således handicappede som personer, der svarer ja til, at de enten har et længerevarende helbredsproblem eller et handicap. Hermed bliver der tale om et bredt begreb, idet kronisk syge samt personer med små funktionsnedsættelser inkluderes. I WHO’s terminologi vil vores handicapbegreb formentlig også dække over personer med funktionsnedsættelser, der ikke giver anledning til et handicap i forhold til arbejdsmarkedet. Omvendt ved vi fra Larsen mfl. (2008), at selv små funktionsnedsættelser eller kronisk sygdom i mange tilfælde kan begrænse personens muligheder på arbejdsmarkedet, og det er derfor vigtigt at disse helbredsproblemer også inkluderes i handicapbegrebet, når handicappedes tilknytning til arbejdsmarkedet undersøges.

Handicapbegrebet i dette papir er således ikke det samme, som blev anvendt i Larsen mfl. (2007), der ligeledes undersøgte handicappedes beskæftigelse i beskæftigelsesregionerne. Bl.a. af denne årsag er de to undersøgelser ikke sammenlignelige.

DATA

Analysen bygger på data indsamlet i forbindelse med Arbejdskraftundersøgelsen for 1. kvartal 2008. Danmarks Statistik trak her en stikprøve

med ca. 27.400 personer i alderen 16-64 år. Disse personer blev interviewet pr. telefon, såfremt der var mulighed for det. I modsat fald blev der foretaget besøgsinterview. I alt 17.805 deltog i undersøgelsen.

For at sikre et tilstrækkeligt datagrundlag blandt ledige er Arbejdskraftundersøgelsen udtrukket via en stratificeret stikprøve, der overrepræsenterer personer, som var registreret som ledige forud for dataindsamlingen. Dette forhold korrigerer Danmarks Statistik for, når de danner vægte, der opregner interviewpersonerne til populationstotaler. Ledige, som har haft en stor sandsynlighed for at blive udvalgt, tildeles således en mindre vægt end beskæftigede.

Danmarks Statistik tager også højde for, at bortfaldet (dvs. personer i stikprøven der ikke opnås interview med) ikke er lige stort for alle persongrupper. Populationsvægtene udregnes således særskilt for køn, alder, uddannelse, ledighedsgrad, indkomst, socioøkonomisk status og indvandrerstatus. Der tages endvidere højde for de skævheder i bortfaldet, som måtte opstå som følge af, at personer der flytter har mulighed for at angive forskerbeskyttelse på flytteblanketten².

Alle analyser i papiret foretages på opvægtede data for at sikre, at analyserne er repræsentative for befolkningen i alderen 16-64 år.

LÆSEVEJLEDNING: STATISTISK TEST OG P-VÆRDI

I dette papir arbejder vi med oplysninger fra en spørgeskemaundersøgelse, hvor interviewpersonerne udgør en stikprøve af befolkningen i alderen 16-64 år. Som nævnt ovenfor er stikprøven vægtet således, at den afspejler befolkningen i denne alder, og man siger derfor, at stikprøven er repræsentativ for befolkningen mellem 16 og 64 år. Der vil altid være en vis statistisk usikkerhed i en stikprøveundersøgelse, fordi der ikke er tale om en totaltælling af alle personer i alderen 16-64 år. Jo flere personer, der er i stikprøven, desto mindre usikkerhed vil der være forbundet med stikprøven, og der vil dermed være større sikkerhed for at den ligner befolkningen i alderen 16-64 år.

Stikprøveusikkerheden har betydning, når man fx ønsker at vide, om der er forskel på andelen af personer med handicap i de fire beskæftigelsesregioner. I papiret finder vi, at andelen af personer med handicap

² Denne gruppe udgør ca. 15 pct. af befolkningen og må ikke kontaktes jf. cpr-loven.

i de fire beskæftigelsesregioner er: 17,6 pct. (Sjælland), 20,2 pct. (Syddanmark), 18,3 pct. (Midtjylland) og 20,4 pct. (Nordjylland). På grund af stikprøveusikkerheden kan vi ikke nøjes med blot at sammenligne tallenes størrelse umiddelbart og på den baggrund fastslå, at der er forskel på andelen af personer med handicap i de fire regioner. Usikkerheden på tallene kan være så stor, at vi må konkludere, at der ikke er regionale forskelle i andelen af personer med handicap.

Ved brug af en statistisk test kan man sandsynliggøre, om der er forskel på andelen af personer med handicap i de fire regioner. I den forbindelse bruger man udtrykket signifikanssandsynlighed (eller p-værdi). Når vi tester, om der er forskel på de fire procentandele, får vi en signifikanssandsynlighed på 0,1 pct. (en p-værdi på 0,001). Det betyder, at der er 0,1 procents risiko for at begå en fejl ved at konkludere, at der er forskel på andelen af personer med handicap i de fire regioner. I papiret benytter vi en 10 procentgrænse.³ En risiko på 0,1 procent for at drage en fejlkonklusion er derfor så lille, at vi kan konkludere, at der er væsentlig eller signifikant forskel mellem de fire regioner.

3. Der er ikke nogen videnskabelig rigtig procentgrænse for signifikansniveauet, og den fastsættes ofte efter datamaterialets størrelse og karakter.

HANDICAP OG BESKÆFTIGELSE I DE FIRE REGIONER

Det er de fire beskæftigelsesregioners opgave at overvåge resultaterne af den statslige og kommunale beskæftigelsesindsats på regionalt niveau. I dette kapitel ser vi nærmere på, om der forskelle mellem de fire regioner på antallet af personer med handicap, hvilke handicap de har, og hvor ofte de er beskæftiget.

Disse forhold kan have betydning for den enkelte regions muligheder for at øge handicappedes beskæftigelse. Typen af handicap kan således spille en rolle, fx fordi nogle handicap har mindre betydning for arbejdsevnen eller er mere accepterede på arbejdspladsen end andre, hvorved barriererne for at komme i beskæftigelse bliver mindre. Ligeledes kan en høj beskæftigelse blandt handicappede tyde på, at mulighederne for at øge beskæftigelsen yderligere er begrænset, fordi de personer med handicap, som kan arbejde i høj grad allerede er beskæftiget. Viden om de enkelte handicapgrupper og deres tilknytning til arbejdsmarkedet er således vigtig, hvis beskæftigelsesindsatsen over for handicappede også fremover skal målrettes bedst muligt. Andre forhold, som fx handicappedes viden om støttemuligheder og beskæftigedes holdninger til handicappede kollegaer, kan også have betydning. Disse forhold ser vi nærmere på i kapitel 3 og 4.

PERSONER MED HANDICAP

Af tabel 2.1 ser vi, at i alt 18,6 pct. af befolkningen i alderen 16-64 år vurderer, at de har et handicap eller et længerevarende helbredsproblem. I Nordjylland og Syddanmark har godt 20 pct. et selv vurderet handicap, mens det blot er tilfældet for 17,6 pct. i Region Sjælland og 18,3 pct. i Midtjylland. Nordjylland står således alt andet lige over for den største udfordring mht. at integrere personer med handicap på arbejdsmarkedet.

TABEL 2.1

Andel af personer i alderen 16-64 år der har et handicap eller et længerevarende helbredsproblem. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Personer med handicap	17,6	20,2	18,3	20,4	18,6
Vægtet beregningsgrundlag	1.610.614	760.511	801.543	329.690	3.502.357
Uvægtet beregningsgrundlag	7.499	4.076	4.218	1.754	17.547

ANM.: Test for forskel mellem regioner: P=0,001.

Vi har også spurgt til, hvilket handicap interviewpersonerne opfatter som det dominerende. I kategoriseringen af det dominerende handicap opererer vi fire typer af handicap: Mobilitetshandicap, sanse- og kommunikationshandicap, psykiske handicap og sygdomsrelaterede handicap. Mobilitetshandicap dækker over problemer med ben, arme, hænder, fødder, ryg og nakke, og inkluderer gigt. Sanse- og kommunikationshandicap omfatter problemer med at høre, se og tale, mens sygdomsrelaterede handicap omfatter hudlidelser, allergi, åndedrætsbesvær, problemer med hjerte, blodtryk, sukkersyge og problemer med mave, lever og nyre.

Som det fremgår af tabel 2.2 er mobilitetshandicap det dominerende handicap for 44,1 pct. af de handicappede, 3,7 pct. har sanse- og kommunikationshandicap, 10,2 pct. har psykiske handicap og 42,0 pct.

har sygdomsbetingede handicap. Testes alle fire regioner op mod hinanden, er der ingen signifikante forskelle i handicapfordelingen mellem de fire beskæftigelsesregioner. Testes Region Sjælland op mod øvrige regioner viser det sig imidlertid, at Sjælland skiller sig signifikant ud. Der er således signifikant færre personer med mobilitetshandicap i Region Sjælland, mens flere har sygdomsbetingede handicap end i resten af landet. For 40,8 pct. af de handicappede i Region Sjælland, er det dominerende handicap relateret til mobilitet, mod 46-47 pct. i resten af landet, og for 45,2 pct. af de handicappede er det dominerende handicap sygdomsrelaterede mod ca. 40 pct. i resten af landet.

TABEL 2.2

Dominerende handicap blandt personer med handicap i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregioner. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Mobilitet	40,8	47,2	45,8	46,8	44,1
Sanser og kommunikation	3,8	3,0	3,6	4,7	3,7
Psykiske lidelser	10,2	9,7	12,1	7,9	10,2
Sygdomme	45,2	40,1	38,6	40,6	42,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vægtet beregningsgrundlag	277.614	150.469	143.164	66.157	637.405
Uvægtet beregningsgrundlag	1.256	762	697	319	3.034

ANM.: Test for forskel mellem regioner: P=0,180.

BESKÆFTIGELSEN

Vi ved fra tidligere analyser, at handicap har stor betydning for beskæftigelsesfrekvensen. Af tabel 2.3 ser vi således også, at kun 52,8 af de handicappede er beskæftiget, mens det er tilfældet for 83,6 pct. af de ikke-handicappede.

TABEL 2.3

Beskæftigelsen for personer med og uden handicap i alderen 16-64 år. Procent.

	Personer med handicap	Personer uden handicap	I alt
Beskæftiget	52,8	83,6	77,9
Vægtet beregningsgrundlag	658.969	2.886.501	3.545.470
Uvægtet beregningsgrundlag	3.127	14.678	17.805

ANM.: Test for forskel mellem personer med og uden handicap: P=0,000.

Beskæftigelsen blandt personer med handicap er ikke signifikant forskellig mellem beskæftigelsesregionerne, jf. tabel 2.4. Dette er bemærkelsesværdigt, fordi beskæftigelsen blandt ikke-handicappede er markant højere på Sjælland og i Midtjylland end i Syddanmark og Nordjylland, jf. tabel 2.5. Mens ca. 82 pct. af alle personer uden handicap er beskæftiget i Syddanmark og Nordjylland, er det tilfældet for 84,0 på Sjælland og 84,8 pct. i Midtjylland. Personer med handicap klarer sig således relativt bedre i Syddanmark og i Nordjylland end i resten af landet.

TABEL 2.4

Beskæftigelsen for personer med handicap i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Beskæftiget	53,8	51,9	52,4	53,2	53,0
Vægtet beregningsgrundlag	283.312	153.590	146.699	67.335	650.935
Uvægtet beregningsgrundlag	1.278	774	711	323	3.086

ANM.: Test for forskel mellem regioner: P=0,892.

TABEL 2.5

Beskæftigelsen for personer uden handicap i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Beskæftiget	84,0	82,0	84,8	81,9	83,6
Vægtet bereg-					

ningsgrundlag	1.327.301	606.921	654.844	262.355	2.851.422
Uvægtet beregningsgrundlag	6.221	3.302	3.507	1.431	14.461

ANM.: Test for forskel mellem regioner: P=0,018.

Vi har også undersøgt, om der er regionale forskelle i beskæftigelsen blandt personer med hhv. mobilitetsproblemer, sanse- og kommunikationshandicap, psykiske handicap og sygdomsrelaterede handicap. På grund af relativt få observationer inden for hver handicaptypen er det imidlertid ikke muligt at finde signifikante forskelle i beskæftigelsen mellem regionerne, se bilagstabel b2.1-b2.4.

FORBEHOLD OVER FOR PERSONER MED HANDICAP

Beskæftigedes holdning til at få en kollega med et handicap kan være en af de barrierer, der afskærer personer med handicap fra at få et bedre fodfæste på arbejdsmarkedet. Hvis medarbejderne generelt er negativt stemt vil det uvægerligt lægge en dæmper på virksomhedernes lyst til at rekruttere fra denne gruppe. Undersøgelsen af handicappedes tilknytning til arbejdsmarkedet i 2008 (Larsen og Høgelund, 2009) viste, at en stor del af de beskæftigede gerne vil arbejde sammen med en person med handicap, men undersøgelsen viste også, at der er forskel på deres holdning afhængig af handicappets art. Selvom størstedelen af de beskæftigede generelt er positivt stemt, så er mange betænkelige ved at arbejde tæt sammen med en kollega, der har et psykisk handicap. Vi kigger her nærmere på, om kollegaernes holdninger varierer mellem beskæftigelsesregionerne. Dermed kan vi få indblik i, om der er regionale forskelle i de holdningsmæssige barrierer, som kan vanskeliggøre beskæftigelsesindsatsen og dermed integrationen af personer med handicap på arbejdsmarkedet.

Når vi ser på beskæftigedes vilje til at arbejde sammen med en person, der har et handicap, viser det sig, at hele 88,6 pct. enten allerede gør det eller gerne vil det, 3,5 pct. mener, at det kommer an på handicappet, 1,1 pct. er i tvivl, mens blot 6,8 pct. afviser at samarbejde med en person, der har et handicap. Syddanmark og Nordjylland er de regioner,

hvor beskæftigede er mest positivt stemt over for at skulle arbejde sammen med en person, der har et handicap. Her siger 90 pct. af de beskæftigede, at de gerne vil arbejde sammen med en person, der er handicappet, mens det er tilfældet for 87,6 pct. af de beskæftigede på Sjælland, jf. tabel 3.1. Dette stemmer fint overens med, at personer med handicap relativt set klarer sig bedst på arbejdsmarkedet i netop Syddanmark og Nordjylland.

TABEL 3.1

Beskæftigedes svar på spørgsmålet: 'Vil du samarbejde med en handicappet, hvis det betyder, at du skal hjælpe vedkommende fx en halv time om dagen?'. Personer i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Ja	87,6	90,1	88,9	89,9	88,6
Nej	7,2	6,4	6,8	6,0	6,8
Det kommer an på handicappet	4,1	2,8	3,2	2,7	3,5
Ved ikke	1,1	0,8	1,2	1,4	1,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vægtet beregningsgrundlag	1.260.769	573.794	629.738	249.774	2.714.075
Uvægtet beregningsgrundlag	5.940	3.170	3.372	1.338	13.820

ANM.: Test for forskel mellem regioner: $P=0,072$. Svarkategorien "Ja" er en sammenlægning af Ja, 1) gør det allerede 2) helt sikkert 3) måske. Svarkategorien "Nej" er sammenlægning af Nej, 1) det tror jeg ikke 2) helt sikkert ikke 3) kan ikke lade sig gøre.

Vi har også spurgt de beskæftigede, om de tror, at ansættelsen af en person med handicap vil belaste dem og deres kollegaer. 28,8 pct. tror at det vil betyde en belastning, 37,1 tror det ikke, 31,4 pct. mener, at det må komme an på handicappet, og 2,8 pct. er i tvivl, jf. tabel 3.2. Sjælland og Nordjylland er de regioner, hvor beskæftigede i mindst omfang tror, at samarbejde med en handicappet person vil betyde en belastning. På Sjælland tror 27,1 pct. af de beskæftigede, at samarbejde med en handicappet kollega vil betyde en belastning, 28,2 pct. har denne opfattelse i Nordjylland, mens det er tilfældet for 30,2 pct. i Midtjylland og 31,3 pct. i Syddanmark. Den lave andel af de beskæftigede på Sjælland, der tror en handicappet kollega vil medføre en belastning skyldes imidlertid at bety-

deligt flere beskæftigede mener at det må komme an på handicappet, end det er tilfældet i resten af landet, mens den lave andel i Nordjylland skyldes, at relativt mange ikke mener, at en handicappet kollega vil betyde en belastning.

TABEL 3.2

Beskæftigedes svar på spørgsmålet: 'Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Ansættelse af en person med handicap betyder, at du og dine kollegaer belastes mere end ellers.'. Personer i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Enig	27,1	31,3	30,2	28,2	28,8
Uenig	36,7	37,7	36,5	38,8	37,1
Det kommer an på handicappet	33,5	28,3	30,2	30,7	31,4
Ved ikke	2,8	2,7	3,1	2,3	2,8
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vægtet beregningsgrundlag	1.260.769	573.794	629.738	249.774	2.714.075
Uvægtet beregningsgrundlag	5.940	3.170	3.372	1.338	13.820

ANM.: Test for forskel mellem regioner: P=0,000. Enig-kategorien omfatter personer, som har svaret helt enig eller overvejende enig. Uenig-kategorien omfatter personer, som svarede overvejende uenig eller helt uenig. Forskelle mellem regioner.

Hvorvidt der er nogle handicap som beskæftigede er mere forbeholdne overfor end andre, undersøger vi ved at spørge beskæftigede om deres holdning til at skulle arbejde tæt sammen med personer, der har et synshandicap, et motorisk handicap eller et psykisk handicap.

I første spørgsmål beder vi beskæftigede tage stilling til, om de vil være betænkelig i forhold til at skulle arbejde tæt sammen med en kollega, der er blind. Det er der knap 19 pct. der er, 78,7 pct. er ikke betænkelig, og 2,3 pct. er i tvivl, jf. tabel 3.3. Selvom de beskæftigede i Region Sjælland var dem, der var mindst positive over for at skulle arbejde sammen med en handicappet kollega, svarer de mest positivt på dette spørgsmål. Kun 17,8 pct. af de beskæftigede vil således være betænkelige ved at skulle arbejde tæt sammen med en blind, mens det er tilfældet for 19,1 pct. af de beskæftigede i Syddanmark, 19,9 pct. i Nordjylland og 20,9 pct. i Midtjylland.

TABEL 3.3

Beskæftigedes svar på spørgsmålet: 'Ville du være betænkelig ved udsigten til at skulle arbejde tæt sammen med en kollega med handicap, hvis den handicappede er blind?'. Personer i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Ja	17,8	19,1	20,9	19,9	19,0
Nej	80,1	78,6	76,5	77,8	78,7
Ved ikke	2,1	2,3	2,7	2,3	2,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vægtet beregningsgrundlag	1.260.769	573.794	629.738	249.774	2.714.075
Uvægtet beregningsgrundlag	5.940	3.170	3.372	1.338	13.820

ANM.: Test for forskel mellem regioner: $P=0,044$. Ja-kategorien omfatter personer, som har svaret ja, i høj grad eller ja, i nogen grad. Nej-kategorien omfatter personer, som svarede nej, næsten ikke eller nej, slet ikke.

Holdningen til motorisk handicappede undersøges ved at spørge beskæftigede, om de er betænkelige ved at skulle arbejde tæt sammen med en person, der sidder i kørestol. Kun 11,6 pct. udtrykker betænkelighed ved at skulle arbejde sammen med en person, der sidder i kørestol, mens hele 86,7 pct. siger, at de ikke er betænkelige, jf. tabel 3.4. Igen er det de beskæftigede i Region Sjælland der er mest positive. Blot 11,2 pct. af de beskæftigede er betænkelige på Sjælland. Blandt beskæftigede i Syddanmark er 11,3 betænkelige, 12,1 pct. er betænkelige i Nordjylland, mens det er 12,5 pct. i Midtjylland. Et signifikanstest for forskelle mellem alle fire regioner viser dog, at forskellene ikke er signifikante på et 10 percentsniveau. Tester vi Midtjylland op mod resten af landet, skiller beskæftigede i Midtjylland sig derimod signifikant ud ved at være de mest skeptiske.

TABEL 3.4

Beskæftigedes svar på spørgsmålet: 'Ville du være betænkelig ved udsigten til at skulle arbejde tæt sammen med en kollega med handicap, hvis den handicappede sidder i kørestol?'. Personer i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddan-	Midtjyl-	Nordjyl-	I alt
--	----------	---------	----------	----------	-------

		mark	land	land	
Ja	11,2	11,3	12,5	12,1	11,6
Nej	87,3	87,0	85,4	86,6	86,7
Ved ikke	1,4	1,7	2,1	1,3	1,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vægtet beregningsgrundlag	1.260.769	573.794	629.738	249.774	2.714.075
Uvægtet beregningsgrundlag	5.940	3.170	3.372	1.338	13.820

ANM.: Test for forskel mellem regioner: P=0,196. Ja-kategorien omfatter personer, som har svaret ja, i høj grad eller ja, i nogen grad. Nej-kategorien omfatter personer, som svaret nej, næsten ikke eller nej, slet ikke.

Det sidste spørgsmål, der vedrører holdningen til personer med psykiske handicap, tager udgangspunkt i en person, der lider af meget store humørsvingninger, f.eks. fordi han er mani-depressiv. Svarfordelingen i tabel 3.5 viser, at tolerancen blandt beskæftigede er noget mere begrænset, end de ellers gav udtryk for i tabel 3.1, hvor blot 3,5 pct. mente, at lysten til at arbejde sammen med en handicappet person afhang af handicappets karakter. Der således ikke mindre end 64,6 pct. af de beskæftigede, der udtrykker betænkelighed ved at skulle arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvinger.

Det er bemærkelsesværdigt, at netop beskæftigede på Sjælland er de mest forbeholdne over for personer med psykiske handicap, da de jo var dem der var mindst forbeholdne over for blinde og personer med motoriske handicap. 66,1 pct. af de beskæftigede i Region Sjælland vil således være betænkelige ved at skulle arbejde sammen med en person, der lider af meget store humørsvingninger. I Syddanmark er 61,3 pct. af de beskæftigede betænkelige, mens godt 64 pct. af de beskæftigede i Midt- og Nordjylland er betænkelige.

TABEL 3.5

Beskæftigedes svar på spørgsmålet: 'Ville du være betænkelig ved udsigten til at skulle arbejde tæt sammen med en kollega med handicap, hvis den handicappede lider af meget store humørsvingninger, fx er mani-depressiv?'. Personer i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
--	----------	------------	-------------	-------------	-------

Ja	66,1	61,3	64,1	64,2	64,5
Nej	31,0	35,4	32,0	33,0	32,4
Ved ikke	2,8	3,2	3,8	2,8	3,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vægtet beregningsgrundlag	1.260.769	573.794	629.738	249.774	2.714.075
Uvægtet beregningsgrundlag	5.940	3.170	3.372	1.338	13.820

ANM.: Test for forskel mellem regioner: $P=0,001$. Ja-kategorien omfatter personer, som har svaret ja, i høj grad eller ja, i nogen grad. Nej-kategorien omfatter personer, som svarede nej, næsten ikke eller nej, slet ikke.

VIDEN OM STØTTEORDNINGER

En måde handicappede kan overvinde barriererne til arbejdsmarkedet på er ved at gøre brug af nogle af de offentlige støtteordninger, der tilbydes personer med handicap og nedsat arbejdsevne. Det er imidlertid en forudsætning, at handicappede er opmærksomme på, at de relevante ordninger eksisterer. Vi har derfor spurgt de handicappede om deres kendskab til følgende fire ordninger: fleksjobordningen, bestemmelsen om fortrinsadgang for handicappede, isbryderordningen og fysisk handicappedes mulighed for personlig assistance.

På baggrund af handicappedes kendskab til de fire beskæftigelsesrettede støtteordninger har vi dannet et vidensindeks. Indekset tæller op hver gang interviewpersonerne har et sikkert kendskab til en af de fire ordninger. Af tabel 4.1 ses, at 39,2 pct. af de adspurgte ikke har et sikkert kendskab til nogen af de fire ordninger (indeks=0), 51,1 pct. kender til en af ordningerne, mens 9,7 pct. har et sikkert kendskab til mere end en ordning. Kun meget få er vidende om tre eller alle fire ordninger.

Den beskedne andel, der kender til alle ordningerne, behøver imidlertid ikke være et problem, eftersom flere af ordningerne kun henvender sig til mindre grupper af handicappede. Mere problematisk er det derimod, at hele 39,2 pct. ikke kender til nogen af ordningerne, og at 9 ud af 10 højst kender til en af ordningerne. Både fleksjobordningen og bestemmelsen om fortrinsadgang for handicappede henvender sig til alle handicappede med nedsat arbejdsevne.

Sjælland er den region, hvor personer med handicap har det dårligste kendskab til de fire beskæftigelsesrettede støtteordninger. Hele 41,8 pct. kender ingen af ordningerne, 48,6 pct. kender kun en, 6,6 pct. kender to, og 3,1 pct. kender mere end to ordninger. I Nordjylland er det derimod kun 36,8 pct., der ikke kender nogen af ordningerne, 49,0 pct. kender en ordning, hele 11,6 pct. kender to af ordningerne, mens 2,7 pct. kender mere end to af ordningerne. I Syddanmark er der kun 34,7 pct. der ikke kender nogen af ordningerne, men her er der imidlertid også kun 9,0 pct., der kender to eller flere af ordningerne.

Det forholdsvist begrænsede kendskab til beskæftigelsesrettede ordninger blandt handicappede på Sjælland og i Midtjylland tyder på, at der i disse regioner er et potentiale for at øge handicappedes beskæftigelse ved, at informere mere om forskellige støtteordninger.

TABEL 4.1

Vidensindeks for personer med handicap i alderen 16-64 år. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
0	41,8	34,7	40,1	36,8	39,2
1	48,6	56,3	51,5	49,0	51,1
2	6,6	7,5	6,5	11,6	7,3
3	2,1	1,2	1,3	2,0	1,7
4	1,0	0,3	0,6	0,7	0,7
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vægtet beregningsgrundlag	283.312	153.590	146.699	67.335	650.935
Uvægtet beregningsgrundlag	1.278	774	711	323	3.086

ANM.: Test for forskel mellem regioner: $P=0,012$. Indekset angiver antal af beskæftigelsesrettede ordninger, som personer med handicap enten benytter, har benyttet eller kender til med sikkerhed. De fire ordninger, der indgår i indekset er: fleksjobordningen, bestemmelsen om fortrinsadgang for handicappede, isbryderordningen og fysisk handicappedes mulighed for personlig assistance.

BILAGSTABELLER

TABEL B2.1

Beskæftigelsen for personer med mobilitetshandicap i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddan- mark	Midtjyl- land	Nordjyl- land	I alt
Beskæftiget	54,2	57,6	56,2	52,7	55,4
Vægtet bereg- ningsgrundlag	113.270	71.086	65.602	30.960	280.918
Uvægtet bereg- ningsgrundlag	524	360	319	157	1.360

ANM.: Test for forskel mellem regioner: $P=0,740$.

TABEL B2.2

Beskæftigelsen for personer med sanse- og kommunikationshandicap i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddan- mark	Midtjyl- land	Nordjyl- land	I alt
Beskæftiget	75,7	63,5	61,2	65,3	68,8
Vægtet bereg- ningsgrundlag	10.602	4.438	5.079	3.137	23.257
Uvægtet bereg- ningsgrundlag	46	21	25	10	102

ANM.: Test for forskel mellem regioner: P=0,820.

TABEL B2.3

Beskæftigelsen for personer med psykiske handicap i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Beskæftiget	26,6	22,4	25,3	17,5	24,6
Vægtet beregningsgrundlag	28.247	14.544	17.283	5.225	65.299
Uvægtet beregningsgrundlag	113	61	70	19	263

ANM.: Test for forskel mellem regioner: P=0,820.

TABEL B2.4

Beskæftigelsen for personer med sygdomsbetingede handicap i alderen 16-64 år. Opdelt efter beskæftigelsesregion. Procent.

	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Beskæftiget	58,8	52,7	57,1	60,5	57,2
Vægtet beregningsgrundlag	125.495	60.401	55.200	26.835	267.931
Uvægtet beregningsgrundlag	573	320	283	133	1.309

ANM.: Test for forskel mellem regioner: P=0,381.

LITTERATUR

- Larsen, B., Müller, M.M. & Høgelund, J. (2007): Handicap og beskæftigelse. Regionale forskelle. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 07:20.
- Larsen, B., Schademan, H.K. & Høgelund, J. (2008): Handicap og beskæftigelse. Vilkår og betingelser for handicappede på arbejdsmarkedet. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 08:10.
- Larsen, B., Høgelund, J. (2009): Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2005 og 2008. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 09:05.